

natuur en milieu overijssel

STAND VAN ZAKEN

LOKALE ENERGIE-INITIATIEVEN OVERIJSSSEL

INLEIDING

Lokale energie-initiatieven hebben een belangrijke rol in de energietransitie. Behalve dat ze projecten realiseren die bijdragen aan de energiedoelstelling, zorgen lokale initiatieven vaak ook voor meer draagvlak voor de energietransitie, omdat bewoners kunnen meeprofiten. Ook binnen het Klimaat-akkoord en de Regionale Energiestrategieën wordt veel waarde gehecht aan lokale initiatieven.

Het streven is dat de productie van duurzame energie voor minstens 50% in lokaal eigenaarschap is, zodat marktpartijen en de omgeving gelijkwaardig samenwerken. Hierin spelen lokale energie-coöperaties een belangrijke rol.

De afgelopen jaren zijn er in Overijssel veel energie-initiatieven gestart. Natuur en Milieu Overijssel en de alliantie Nieuwe Energie Overijssel willen de realisatiekracht van lokale initiatieven vergroten, onder andere door initiatieven te ondersteunen met kennis en netwerkvorming.

Om een actueel overzicht te krijgen van hoe de lokale initiatieven er anno 2019 voor staan, heeft Natuur en Milieu Overijssel in juli 2019 een belronde gedaan langs alle initiatieven. Op basis van de resultaten uit deze belronde geeft dit document antwoord op vragen als: Met welke projecten zijn ze bezig, wat hebben de initiatieven nodig om verder te komen, en welke rol kunnen zij vervullen in de Overijsselse energietransitie?

SITUATIESCHETS

De eerste lokale energie-initiatieven in Overijssel zijn voortgekomen uit het programma Duurzame Dorpen. Deze pioniers werden uitgedaagd om met mooie duurzame ideeën te komen voor hun eigen dorp, ook op energiegebied. Bij de ontwikkeling van de ideeën en plannen werden zij ondersteund door Natuur en Milieu Overijssel en Stimuland. Bovendien zat hier ook een prijsvraag aan vast waarmee diverse projecten zijn gerealiseerd. Deze eerste duurzame dorpen die na grofweg 4 jaar nog steeds bestonden hebben zich samen verenigd om andere initiatieven op energiegebied ondersteuning te bieden, de start van IM@Overijssel.

Na een eerste jaar met coördinatie van de provincie Overijssel, coördineert Natuur en Milieu Overijssel de Initiatieven Makelaars al een aantal jaar in goede samenwerking met de provincie. Naast deze 1-op-1 ondersteuningsstructuur is er ook collectieve ondersteuning in de vorm van de subsidieregeling Lokale Energie Initiatieven (provincie Overijssel), en collectieve ondersteuning in de vorm van netwerkvorming, kennisopbouw, het uitwisselen van ervaringen, samenwerking met gemeenten en lobby (Natuur en Milieu Overijssel). Voorbeelden daarvan zijn de welbekende energiecafés, de Energiebroedplaatsen, de themasessies en ook de Community of Practices.

Voor de invulling van het programma Nieuwe Energie Overijssel zijn er diverse sessies georganiseerd om met de initiatieven op te halen of het bestaande programma en de behoeften van de initiatieven goed met elkaar overeenkomen, of dat er nog ontwikkelpunten zijn. Wat daaruit duidelijk naar voren kwam is ten eerste

dat de initiatieven de samenwerking onderling willen verstevigen en ten tweede dat er ook behoefte is aan ondersteuning op projectontwikkelingsniveau.

Samen met de initiatieven is gekeken hoe beiden vorm te geven, waarbij Natuur en Milieu Overijssel en de provincie Overijssel zich faciliterend en ondersteund opstelden, maar de initiatieven de leiding hadden over de koers. Er zijn daaruit verschillende samenwerkingen ontstaan. Door de hoeveelheid aan samenwerkingen die naast elkaar ontstonden en zich parallel aan elkaar begaven, was er geen heldere eenduidige aanpak voor een gezamenlijk projectenbureau. Daarop heeft de alliantie Nieuwe Energie Overijssel besloten om te werken aan een alternatieve invulling voor een projectenbureau. Daarbij blijft het belangrijk voor hen dat deze ontwikkelingen op termijn ook weer van de initiatieven kan worden en dat kennis en kunde lokaal ontsloten en aangeboden kan worden.

Eén van de mogelijkheden die in Overijssel onderzocht wordt is of het Energiefonds Overijssel een rol kan spelen bij de financiering van ontwikkelkosten. In combinatie met een projectbureau kan dit voor een flinke versnelling zorgen. Voor wat betreft het projectbureau schrijven we nu het spoorboekje met stappen die we moeten zetten voor de oprichting.

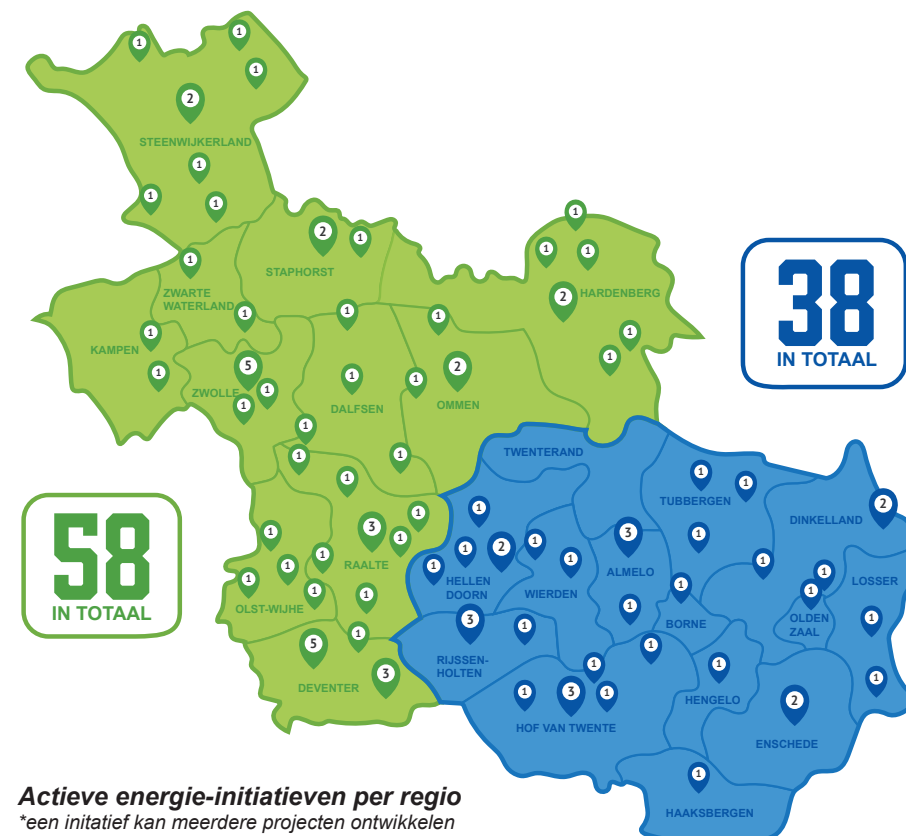
In Overijssel hebben we met de huidige ondersteuningsstructuur al een stevig vehicel, dat ten opzichte van elders in het land uniek is. We werken er de komende tijd aan om dit nog verder vorm te geven.

TYPE LOKALE ENERGIE-INITIATIEVEN

Op dit moment kennen we in Overijssel 96 actieve energie-initiatieven.

Deze initiatieven zijn heel divers: sommige initiatieven zijn al jaren bezig en hebben inmiddels meerdere projecten gerealiseerd, anderen beginnen net aan hun eerste project. Ook de manier waarop initiatieven ontstaan verschilt: dat kan zijn vanuit een groep (duurzame) actievelingen, werving vanuit de gemeente, een plaatselijk belang of vanuit een specifieke locatie of ondernemer. Vaak is dit terug te zien in de organisatie, met een variatie tussen initiatieven die bestaan uit een paar trekkers tot initiatieven met meer dan 20 actief betrokkenen.

Daarnaast zien we verschillen in de focus op de praktische uitvoering van één project tot aan initiatieven met een brede visie op duurzaamheid of op de leefbaarheid in de kern.

VOORBEELDEN VAN LOKALE ENERGIE-INITIATIEVEN

ENSCHEDA ENERGIE

Enschede Energie bestaat uit een groep gedreven Enschedeërs die wil bijdragen aan de ambitie Enschede te verduurzamen. Coöperatie Enschede Energie is ontstaan uit zes Enschedese buurt- en wijkgroepen. De coöperatie is grotendeels een vrijwilligersorganisatie.

Ondertussen zijn twee zon-op-dak projecten gerealiseerd en zitten er meerdere zon-op-dak en zon-op-veld projecten in de pijplijn. Bij de realisatie van deze projecten werkt men nauw samen met de Gemeente Enschede en de Energie Coöperatie Buitengebied Enschede. Naast deze projecten verzorgt de coöperatie onder andere de functie van energieloket voor inwoners van Enschede.

COÖPERATIE HOF VAN TWENTE OP ROZEN

Hof van Twente Op Rozen is een ledencoöperatie van en voor alle inwoners van Hof van Twente. De coöperatie streeft ernaar om een grote bijdrage te leveren aan het energieneutraal maken van de gemeente door grote daken met zonnepanelen te beleggen.

Met het 'Op Rozen' model, zorgt de coöperatie ervoor dat alle inwoners kunnen profiteren, ook degene met weinig spaargeld. Ondertussen zijn meerdere zon-op-dak projecten gerealiseerd.

DUURZAAM STAPHORST

Eind 2017 zijn ideeën ontstaan voor het oprichten van een coöperatie die gericht is op een duurzame samenleving in Staphorst. Een coöperatie met een lokale focus: voor Staphorst en door Staphorst. Een coöperatie van particulieren en bedrijven uit de gemeente Staphorst met als doel een belangrijke bijdrage te willen leveren aan duurzame dorpen en het in stand houden en verbeteren van de leefbaarheid en sociale samenhang in de gemeente Staphorst.

Het belangrijkste project van de coöperatie is momenteel het realiseren van een 100% coöperatief windpark van ongeveer 12 MW.

DEVENTER ENERGIE

Deventer Energie is een coöperatie, die bestaat uit een bestuur, leden, werkgroepen en een projectbureau. Begin 2018 heeft Deventer Energie ca. 300 leden, waarvan een groot deel participeert in projecten en/of als klant energie afneemt.

De coöperatie heeft ondertussen een windproject (5MW) en een postcoderoos zon gerealiseerd, adviseert en stimuleert bewoners via het energieloket en werkt momenteel aan nieuwe projecten op het gebied van zon en wind.

GROEN GEBOGEN (DALFSEN)

Groen Gebogen is opgericht in november 2014. Zij ontwikkelen projecten om inwoners en ondernemers te helpen duurzaam om te gaan met grondstoffen, energie, milieu, zorg en welzijn.

Verschillende werkgroepen werken in diverse wijken aan acties om bewoners te helpen gezamenlijk hun woning energiezuinig te maken, straten te vergroenen en energie op te wekken. Onder Groen Gebogen hangt de coöperatie Dalfsen Stroomt, een coöperatieve vereniging die een zonnepark heeft gerealiseerd op het dak van houtbedrijf Foreco. Speciaal voor bewoners en ondernemers uit Dalfsen die niet zelf in of om de woning of bedrijf duurzame energie kunnen produceren, maar wel groene stroom uit eigen dorp willen.

Momenteel werkt de coöperatie aan uitbreiding van het areaal zon op dak bij bedrijven en een waterkrachtcentrale in de Vecht.

BORNE ENERGIE

De Stichting Borne Energie heeft zich tot doel gesteld om Borne zo snel mogelijk te voorzien van duurzaam opgewekte energie, daarnaast wil ze de inwoners van Borne stimuleren om duurzame maatregelen te treffen.

De stichting heeft een energieloket en werkt momenteel aan haar tweede zon-op-dak postcoderoos en het windproject Wind voor Buren.

ENDONA (HEETEN)

Endona is een energiecoöperatie die met schone, duurzame bronnen lokaal energie opwekt, opslaat en levert. Bestemd voor eigen inwoners en bedrijven – volledig onafhankelijk van de landelijke spelers.

Ondertussen is een eerste zonnepark gerealiseerd. In zonneparkbegrippen is deze met 3,5 hectare en 7752 panelen misschien een 'kleintje', Endona ziet dat anders. Want als je 600 huishoudens van stroom kunt voorzien, dan is dat gewoon 'groots'. De capaciteit van het park is 2,2 Megawatt. Daarnaast heeft ENDONA verschillende projecten in voorbereiding op het gebied van energieopslag en energieopwekking.

STICHTING DUURZAME ENERGIE WIERDEN ENTER

Stichting Duurzame Energie Wierden Enter is een bewonersinitiatief in de gemeente Wierden.

Het hoofddoel van de stichting is om bij te dragen aan de duurzaamheidsdoelstelling van de gemeente. Dit wil men bereiken met maximaal maatschappelijk rendement. Het initiatief heeft ondertussen een zonnenveld van 4,5 hectare gerealiseerd (4MW) en levert daarmee stroom aan circa 1300 huishoudens.

LUTTEN LEVERT

Energie-initiatief Lutten Levert is in 2016 ontstaan als één van de projecten van initiatiefgroep Lutten Leert om het dorp aantrekkelijk en leefbaar te houden.

De doelstelling van Lutten Levert is om duurzame energie op te wekken voor de bewoners van Lutten en omstreken. Momenteel ontwikkelt Lutten Levert haar eerste zonnepark van 1,5 MW. Hiervoor is een coöperatie opgericht.

HAARLE ENERGIENEUTRAAL

Inwoners van Haarle hebben in 2018 de ambitie uitgesproken voor een volledig energieneutraal dorp in 2050, en gaan hiervoor zelf aan de slag. Inmiddels zijn zo'n 20 dorpsbewoners actief in 6 werkgroepen.

Zij werken aan uiteenlopende projecten, van gezamenlijke inkoop tot warmteterugwinning en het verkennen van mogelijkheden voor grootschalige opwek.

PROJECTEN IN OVERIJSEL

Al deze lokale energie-initiatieven werken aan verschillende projecten op het gebied van energiebesparing en opwek. Daarbij is zon-op-dak via de Postcoderoosregeling veruit het meest populair. Projecten die tot nu toe gerealiseerd zijn, richten zich daarnaast voornamelijk op collectieve inkoop, bewustwording en beheer van het energieloket, en warmteprojecten met onder andere bio-energie.

In de projecten die op dit moment worden ontwikkeld, richten de initiatieven zich vooral op zon, wind en waterkracht. Voor de startende projecten is dat beeld veel wisselender: naast opwek via zon en wind, worden ook thema's als verduurzaming van woningen, warmte-opwek en energieopslag steeds vaker opgepakt door lokale initiatieven.

PROJECTEN IN OVERIJSEL

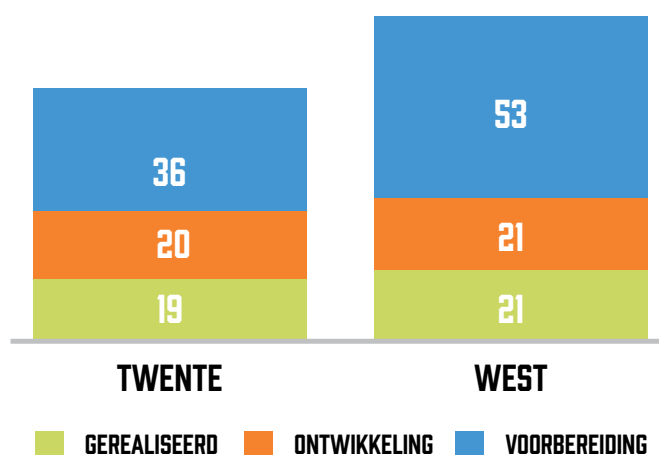

PROJECTEN PER REGIO

In totaal werken de 96 lokale energie-initiatieven aan 170 projecten, waarvan 75 in Twente en 95 in West-Overijssel.

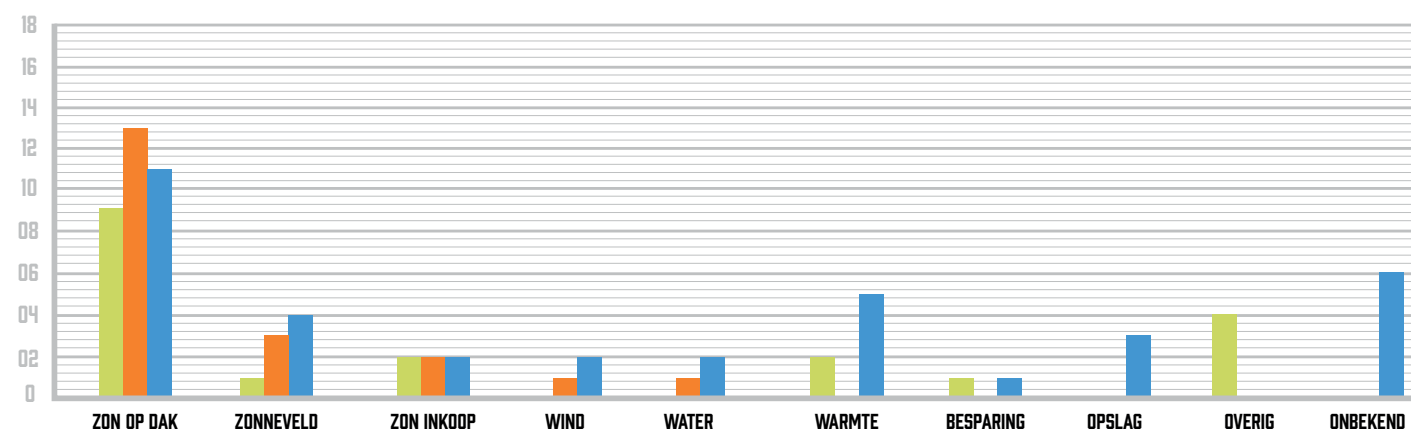
Van deze projecten is het grootste gedeelte nog in voorbereiding. Dit wil zeggen dat initiatiefnemers werken aan een project, maar dat de precieze invulling nog kan wijzigen. Er zijn bijvoorbeeld nog (bijna) geen overeenkomsten gesloten, en een eventuele vergunningsaanvraag moet nog worden doorlopen.

De afgelopen jaren zijn in ieder geval 40 projecten door de lokale initiatieven gerealiseerd, en op dit moment zijn er minstens 33 projecten in ontwikkeling.

PROJECTEN TWENTE

GEREALISEERD ONTWIKKELING VOORBEREIDING

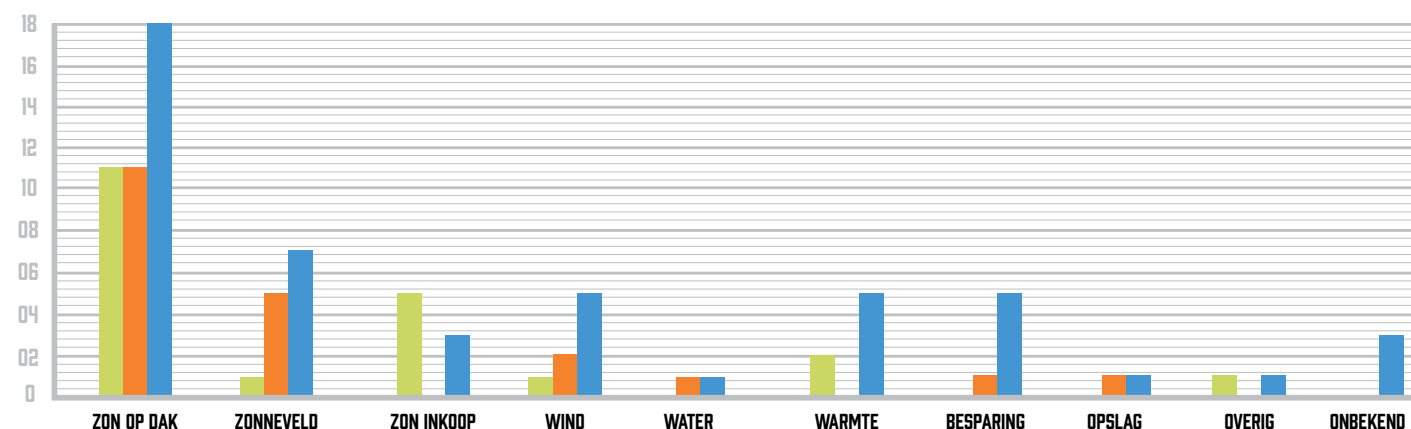

In beide regio's werken de initiatieven op dit moment vooral aan projecten met zon-op-dak, gevolgd door zonnevelden en warmteprojecten.

In West-Overijssel zijn daarnaast een aantal initiatieven met wind of energiebesparing bezig, in Twente komen deze projecten nog minder voor.

PROJECTEN WEST-OVERIJSEL

GEREALISEERD ONTWIKKELING VOORBEREIDING

BIJDRAGE AAN DE REGIONALE ENERGIEMIX

Als we kijken naar de bijdrage van de projecten aan de hoeveelheid opgewekte duurzame energie in Overijssel dan is dit procentueel nog beperkt. Naar schatting wekken de projecten van lokale initiatieven die op dit moment in de pijplijn zitten of gerealiseerd zijn samen zo'n 70MW op, ongeveer gelijk verdeeld over Twente en West-Overijssel.

Het merendeel van deze megawatts is op dit moment nog niet gerealiseerd, maar zal naar verwachting in 2019 of 2020 worden ontwikkeld. Vooral bij zon-op-veld en zon-op-dak zien we in Overijssel dat het grootste deel van de gerealiseerde projecten nu nog door de markt gerealiseerd zijn.

Wel zien we hier een flinke inhaalslag ontstaan. Met name bij de windprojecten die in Overijssel in de

pijplijn zitten, speelt overal een lokaal initiatief een rol. Vaak in samenwerking met marktpartijen (Deventer & Buren) maar soms ook volledig zelfstandig (Staphorst & Nieuwleusen). Ook werken steeds meer initiatieven aan middelgrote zonneparken.

Zo hebben initiatieven in Heeten en Wierden al zonnevelden van een aantal megawatt gerealiseerd, en heeft Enschede Energie op dit moment plannen voor meerdere zonnevelden. Als initiatieven dit soort projecten blijven ontwikkelen, zal in de komende periode ook de feitelijke bijdrage aan de energiemix door lokale initiatieven significant stijgen.

WAAR LOPEN INITIATIEVEN TEGENAAN?

Zoals eerder aangegeven, zitten er veel verschillen tussen initiatieven, de mensen die een initiatief trekken en de projecten die ze uitvoeren. Dit maakt ook dat niet elk initiatief dezelfde vraag voor ondersteuning heeft: een initiatief dat wordt gestart door een aantal experts met technische kennis heeft vaker moeite met het betrekken van de omgeving, terwijl een initiatief dat start vanuit een plaatselijk belang meer technische informatie nodig heeft.

Over het algemeen zijn initiatieven erg blij met de LEI-subsidie: initiatiefnemers geven regelmatig aan dat

het opstarten van hun project zonder deze subsidie waarschijnlijk niet was gelukt. Ook weten initiatieven elkaar, en ook de professionele ondersteuning, meestal goed te vinden. Er zijn dan ook steeds meer projecten waarbij twee initiatieven met elkaar samenwerken om kennis uit te wisselen.

Tegelijkertijd zijn er ook een aantal punten waar veel lokale energie-initiatieven tegenaan lopen. Dit staat hieronder beschreven.

ONDUIDELIJKHEID RONDOM BELEID EN REGELGEVING

Vooraf de looptijd van de Regeling Verlaagd Tarief (Postcoderoos) wordt vaak genoemd, de laatste tijd ook in combinatie met de nadelige effecten van de verlaging van de energiebelasting. Deze regeling en het daaraan hangende belastingtarief bepalen of de businesscase rendabel te maken is.

Een aantal initiatieven heeft aangegeven niet verder te willen of te kunnen met de werving van afnemers,

zolang er nog geen duidelijkheid is over de toekomstige regeling.

Hetzelfde geldt natuurlijk op plaatsen waar de gemeente nog niet heeft uitgesproken of, en onder welke voorwaarden zonnenvelden en windmolens worden toegestaan. Een aantal initiatieven heeft al plannen, maar moet hiervoor het gemeentelijk beleid afwachten.

PROJECTEN KOSTEN MEER TIJD DAN VERWACHT

Een veel genoemd probleem is de tijd die initiatieven in hun projecten moeten steken. De initiatieven draaien voor het overgrote deel op vrijwilligers, die zich naast hun werk of pensioen inzetten. Deze mensen geven aan dat ze het graag doen, maar dat er vaak meer tijd in een project gaat zitten dan vooraf gedacht. Hierdoor duurt het lang voor projecten gerealiseerd worden, of stoppen projecten vroegtijdig wanneer de initiatiefnemers geen tijd meer hebben.

Er zijn voldoende manieren om aan professionele kennis en ervaringen te komen, maar wanneer het project specifiek wordt, moet een initiatief het grootste gedeelte zelf uitzoeken en regelen. Bijvoorbeeld wanneer het gaat over het opzetten van een organisatiestructuur, het regelen van contracten en administratie, of het maken van de businesscase. Een groot deel van de initiatieven geeft aan dat het fijn zou zijn als kennis van deze procedures gemakkelijker

te kopiëren is vanuit andere projecten. Dit wordt al steeds meer gedaan door initiatieven die samenwerken met een al langer bestaand initiatief. Daarnaast zou het maken van stappenplannen met een aantal standaarddocumenten veel kunnen helpen. Ook zijn er initiatieven die vinden dat bepaald werk, zoals de financiële administratie en juridische ondersteuning,

efficiënter opgepakt zou kunnen worden wanneer dit voor alle initiatieven samen gebeurt.

Vrijwilligers zouden zich dan met name willen richten op het ontwikkelen van plannen en communicatie met bewoners.

BEELDVORMING EN DRAAGVLAK

Eén van de zaken waar initiatieven veel tijd aan besteden, is het creëren van draagvlak. De beeldvorming over coöperaties helpt daarbij niet altijd. Door bewoners worden initiatieven regelmatig gezien als commerciële partij, ze hebben last van negatieve aandacht rondom andere (commerciële) ontwikkelingen, of er zijn zoveel organisaties actief dat het voor bewoners lastig uit elkaar te houden is.

Het zou de initiatieven helpen wanneer overheden explicieter hun steun uitspreken voor de plannen van lokale initiatieven, actiever naar coöperaties verwijzen, en duidelijk zijn over wat er nodig is om de energie-doelstellingen te halen.

VOORFINANCIERING

Vanwege het hoge risico van de investering, is het voor coöperaties niet altijd mogelijk om voor een gunstig tarief te lenen bij een bank. Daarnaast is de investering van initiatieven meestal te klein voor een lening van bijvoorbeeld het Energiefonds, en regelmatig te groot voor een eventuele gemeentelijke lening. Sommige initiatieven lossen dit op door via de gemeente een garantstelling te krijgen, maar ook dit blijkt nog erg lastig te regelen.

Dit maakt het moeilijk te concurreren in een speelveld met grote commerciële partijen die vaker eigen geld kunnen inbrengen. Daarnaast is het openen van een bankrekening voor coöperaties een regelmatig genoemd probleem, vanwege de risicovolle investering stellen banken veel eisen.

SAMENWERKING MET GEMEENTE

Er zijn grote verschillen in hoe initiatieven samenwerken met de gemeente. Sommige initiatieven worden financieel ondersteund en/of krijgen hulp van de gemeente. Soms werken ze samen met de gemeente wanneer het gaat om de gemeentelijke energievisie, of nemen taken van gemeenten over zoals bijvoorbeeld het energieloket.

Anderen hebben het gevoel dat de gemeente het initiatief vooral lastig vindt, erg voorzichtig is met de informatie die ze delen, en de mensen ziet als grote ontwikkelaar in plaats van een groep vrijwilligers.

CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

Deze stand van zaken geeft een globaal inzicht in de activiteiten van de lokale energie-initiatieven in Overijssel. Het is daarmee niet uitputtend maar beoogt een beeld te geven over wat er gebeurt in

onze provincie. Hieronder trekken wij een aantal conclusies waarvoor hetzelfde geldt; niet uitputtend maar wel relevant.

DE INITIATIEVEN ZIJN DIVERS

Deze dwarsdoorsnede van de lokale energie-initiatieven laat zien dat de initiatieven divers van aard zijn. Divers in samenstelling, divers in mate van professionalisering en divers in scope en focus. Wel valt op dat tot nu toe veel initiatieven ontstaan in kleinere plaatsen en buurtschappen en dat de steden in verhouding nog wat achterblijven. Veel dorpsinitiatieven zijn ontstaan vanuit een werkgroep van het plaatselijk belang of hebben in ieder geval nauwe banden met dit soort lokaal gewortelde belangengemeenschappen.

Ze hebben een brede duurzaamheidsdoelstelling waarbij ook andere leefbaarheidsonderwerpen zoals

klimaatadaptatie en biodiversiteit aandacht krijgen maar de meeste initiatieven richten zich primair op besparingsacties en energieopwekking. Door als gemeente actief contact te houden met deze initiatieven, kunnen ze een grote bijdrage leveren aan de energiedoelstelling van het dorp.

Tegelijkertijd hebben de initiatieven in steden, wanneer ze echt van de grond komen de mogelijkheid om groter te worden en meerdere projecten te realiseren. Het loont dus om de start van deze initiatieven te initiëren en stimuleren.

DE BEWEGING REALISEERT STEEDS MEER EN GROTERE PROJECTEN

Van het totaal aantal energie-initiatieven heeft een minderheid tot nu toe projecten gerealiseerd om energie op te wekken. Van deze projecten betreft het merendeel zon-op-dak projecten (vaak via de Post-coderoos). Zon-op-veld, wind en biomassaprojecten volgen op ruime afstand. Wel zien we hier een kentering ontstaan. Er zijn meerdere grootschalige windprojecten in ontwikkeling en voorbereiding. Ook zien we dat initiatieven die inmiddels een project hebben gerealiseerd snel aan ontwikkelkracht winnen. Daarnaast zoeken steeds meer commerciële ontwikkelaars de samenwerking op met lokale energie-initiatieven. Ook dit zorgt voor meer realisatiekracht.

Tegelijkertijd blijft dit samenspel met de markt een aandachtspunt. Niet overal gaat dit goed en in sommige gebieden ontstaat concurrentie om locaties en netcapaciteit. Gemeenten zijn hierbij aan zet om lokale energie-initiatieven in positie te brengen en te houden, bijvoorbeeld door marktpartijen met nieuwe plannen te vragen contact te leggen met een bestaand energie-initiatief.

SOMMIGE INITIATIEVEN ZIJN KWETSBAAR

Ondanks dat de beweging als geheel aan (uitvoerings) kracht wint, zijn sommige initiatieven kwetsbaar. Deze kwetsbaarheid zit vaak in de omvang van de actieve kern die veelal uit vrijwilligers bestaat. Als hier mensen met een bepaalde trekkende rol of expertise wegvallen, vallen initiatieven vaak stil en kost het veel moeite de boel vlot te trekken. We moeten ons blijven realiseren dat, hoewel sommige coöperaties steeds groter en ook professioneler worden, de lokale initiatieven lopen op vrijwilligers.

Ook het verschil in snelheid tussen dat wat initiatieven willen, en dat wat beleidsmatig kan is een afbreukrisico. Verandering in regelgeving en onzekerheid hieromtrent zijn een groot risico voor de continuïteit van lokale energie-initiatieven.

SAMENWERKING MET DE OVERHEID HEEFT EEN GROTE MEERWAARDE

Hoewel initiatieven van onderop georganiseerd zijn, kan een goede samenwerking met de overheid het verschil maken in de realisatiekracht van een initiatief. Goed en regelmatig contact kan onzekerheden wegnemen en een stimulans zijn om door te gaan. Initiatieven bestaan veelal uit vrijwilligers die zich actief inzetten voor het maatschappelijk belang, en hebben baat bij expliciete steun en waardering bij het realiseren van hun projecten.

Gemeenten spelen een belangrijke rol bij het in positie brengen van lokale initiatieven. Naast goed contact over de lopende projecten, zijn er gemeenten die initiatieven betrekken bij het ontwikkelen van nieuw

energiebeleid, of helpen bij het aanpakken van kansen, zoals het actief koppelen van een initiatief aan plannen van marktpartijen.

Ook zijn er nog veel dorpen, wijken en buurten waar nog geen of weinig lokale initiatieven actief zijn. Hier kan de gemeente zelf een actievere rol nemen in het initiëren en aanjagen van nieuwe initiatieven, om zo ook op deze plaatsen die transitie van onderop op gang te krijgen.

ONDERSTEUNING EN PROFESSIONALISERING ZIJN CRUCIAAL

Om te gaan richting 50% lokaal eigenaarschap, moeten er flinke stappen worden gezet in de ondersteuning en professionalisering van initiatieven. Bestaande energie-initiatieven geven aan dat ze veel baat hebben bij kennisdeling en ondersteuning door experts. Men is tevreden over de ondersteuningsstructuren die er zijn, maar zouden graag zien dat deze geïntensiveerd worden.

De voorlopers in Overijssel noemen hoofdzakelijk drie punten die zij nodig hebben om grote slagen te kunnen maken, en gelijkwaardig te kunnen meedoen met professionele partijen:

1. Meer en specifiekere kennis en expertise om in te vliegen in een project. Op dit moment helpen de initiatieven elkaar door kennis te delen, onder andere via de Initiatieven-Makelaars. Toch ervaren initiatieven nog veel uitzoekwerk bij hun projecten en lopen zij regelmatig aan tegen technische of juridische vragen die net weer anders zijn dan bij andere projecten. Het aanbieden van kennis in de vorm van zowel documenten voor veelvoorkomende vragen als advies van experts bij meer project-specifieke punten zou de initiatieven stappen vooruit helpen.

2. Betere financieringsopties. Initiatieven hebben normaalgesproken geen startkapitaal beschikbaar, en kunnen lastig financiële risico's nemen. Naast een subsidie voor de beginfase, zijn financieringsmogelijkheden voor de ontwikkelfase noodzakelijk voor voldoende realisatiekracht. Zo zou een versimpelde toegang tot externe financieringsmogelijkheden, zoals het Energiefonds Overijssel kunnen bijdragen aan versnelling.

3. Manieren om efficiënter om te gaan met veel voor komende taken. Vrijwilligers stoppen veel tijd in het realiseren van energieprojecten, naast de projectontwikkeling en communicatie zijn ze ook druk met meer administratieve taken. Het werk dat voor alle coöperaties vergelijkbaar is, zou efficiënter op grote schaal door samenwerkende initiatieven kunnen worden opgepakt, maar deze samenwerking komt niet vanzelf tot stand.

CONTACT

Heeft u vragen of wilt u meer informatie?
Neem dan contact op met:

Leander Broere,
broere@natuurenmilieuoverijssel.nl
(038) 425 09 69

OF

Loet van der Heijden,
heijden@natuurenmilieuoverijssel.nl
(038) 425 09 78

OF

Wendy Oude Vrielink,
oudevrielink@natuurenmilieuoverijssel.nl
(038) 425 09 64

COLOFON

Zwolle, September 2019

**Stand van zaken - lokale energie-initiatieven
Overijssel is een uitgave van:**

Natuur en Milieu Overijssel

Leander Broere
Loet van der Heijden
Wendy Oude Vrielink

Ontwerp en opmaak

Astrid Beuker

Assendorperdijk 3
8012 EG Zwolle
038 425 09 60
www.natuurenmilieuoverijssel.nl
info@natuurenmilieuoverijssel.nl

